

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych obowiązujące w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 8 w Tomaszowie Mazowieckim

ZASADY OGÓLNE

1. Dostosowania są odpowiednio skierowane do konkretnego ucznia i w zakresie, w którym wymaga tego uczeń. Dostosowania nie mogą prowadzić do zejścia poniżej podstawy programowej, a zakres wiedzy i umiejętności powinien dać szansę uczniowi na sprostanie wymaganiom kolejnego etapu edukacyjnego. Dotyczą form i metod pracy i tylko w szczególnych przypadkach mogą ograniczać zakres wiedzy i umiejętności do poziomu wymagań koniecznych lub podstawowych.
2. Podczas egzaminów zewnętrznych mają zastosowanie dostosowania zawarte w komunikacie Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej na daną sesję.
3. Dostosowanie wymagań edukacyjnych dla ucznia ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się dotyczą :

A. UCZNIÓW SŁABOWIDZĄCYCH:

U takich dzieci niepełnosprawność w zakresie widzenia oznacza osłabienie wzroku, które nawet przy użyciu szkielek korekcyjnych wpływa negatywnie na ich osiągnięcia szkolne. Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- wyznaczyć właściwe miejsce ucznia w sali/pracowni (miejsce zapobiegające odblaskowi pojawiającemu się w pobliżu okna, zapewniające właściwe oświetlenie i widoczność);
- udostępnić teksty (np. testów sprawdzających wiedzę) w wersji powiększonej
- podawać modele i przedmioty do obejrzenia z bliska;
- wydłużyć czas na wykonanie określonych zadań (z uwagi na szybką męczliwość związaną ze zużywaniem większej energii na patrzenie i interpretację informacji uzyskanych drogą wzrokową);
- umożliwić korzystanie z audiobooków lektur szkolnych;
- stosować uproszczone konstrukcje geometryczne z ograniczoną do koniecznych liczbą linii pomocniczych;
- stosować kolory i powiększoną czcionkę;
- często zadawać pytania- „co widzisz?” w celu sprawdzenia i uzupełnienia słownego trafności doznań wzrokowych.

B. UCZNIÓW SŁABOSŁYSZĄCYCH:

Uczeń słabosłyszący ma pozostałości słuchu wystarczające do skutecznego odbierania informacji językowych za pomocą słuchu, najczęściej przy użyciu aparatu słuchowego. Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- zapewnić dobre oświetlenie klasy oraz miejsce w pierwszej ławce w rzędzie od okna lub drzwi (w zależności, które ucho jest słabsze);
- zwracać się do ucznia będąc zwróconym twarzą w jego stronę;
- mówić wyraźnie, ewentualnie nieco głośniej;

- dbać o spokój i ciszę w klasie, eliminować zbędny hałas lub zakłócenia w miarę jak jest to możliwe;
- upewnić się czy polecenia kierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia niedostyszącego;
- zapewnić dodatkowe wyjaśnienia, sformułować inaczej polecenie, używając prostego, znanego słownictwa, wskazać jak to polecenie wykonuje jego kolega siedzący w ławce;
- obserwować twarz ucznia aby upewnić się, że nadąża za tempem pracy pozostałych uczniów w klasie;
- zaplanować tak organizację pracy, żeby uczeń niedostyszący siedział w ławce ze zdolnym uczniem, zrównoważonym emocjonalnie, który chętnie dodatkowo będzie pomagał mu np. szybciej otworzy książkę, wskaże ćwiczenie, pozwoli przepisać notatkę z zeszytu itp.;
- używać jak najczęściej pomocy wizualnych i tablicy (m.in. zapisanie nowego tematu, nowych i ważniejszych słów, dat na lekcji historii itp.);
- przygotować plan pracy (agendy) na piśmie opisujący zagadnienia poruszane w wykładzie;
- aktywizować ucznia do rozmowy poprzez zadawanie prostych pytań, podtrzymywanie jego odpowiedzi przez dopowiadanie pojedynczych słów, umowne gesty, mimiką twarzy;
- często zwracać się bezpośrednio od ucznia, zadawać pytania aby zmobilizować go do lepszej koncentracji uwagi i ułatwić mu lepsze zrozumienie tematu;
- zapewnić więcej czasu na przeczytanie całej książki/lektury;
- stosować ćwiczenia w pisaniu ze słuchu tylko wyrazów lub zdań, wcześniej utrwalonych, w oparciu o znane uczniowi słownictwo;
- przy ocenie prac pisemnych nie należy uwzględniać błędów wynikających z niedosłuchu, nie obniżać ogólnej oceny pracy;
- przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu należy też doceniać własną aktywność i wkład pracy ucznia.

C. UCZNIÓW Z ZESPOŁEM ASPERGERA

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- zminimalizować elementy rozpraszające;
- wyznaczyć miejsce blisko nauczyciela;
- zachowywać schemat pracy i stałości działań;
- wcześniej informować o zmianach;
- kierować polecenia indywidualnie do ucznia ;
- używać prostego i jednoznacznego języka;
- wyjaśniać metafory i przenośnię, wyrazy bliskoznaczne, żarty lub dowcipy użyte podczas prowadzenia lekcji;
- popierać informacje słowną gestami, mimiką;
- uzupełnić rysunkiem, zdjęciem, filmem lub modelem przekazywane podczas lekcji treści abstrakcyjne;
- wydłużyć czas przeznaczony na wykonywanie poszczególnych zadań i prac pisemnych;
- dzielić trudniejsze lub dłuższe zadania na kilka części;
- sprawdzać zrozumienie czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań;

- wykorzystywać wąską i fachową wiedzę ucznia podczas prowadzenia lekcji (jeśli jest to możliwe);
- na lekcjach wychowania fizycznego unikać aktywności ruchowej związanej z rywalizacją;
- dbać o losowe przydzielanie do grup ;
- w sytuacji wzburzenia lub zdenerwowania umożliwić pobyt w spokojnym, cichym miejscu np. bibliotece, gabinecie pedagoga;
- często przypominać o normach i zasadach funkcjonowania społecznego.

D. UCZNIÓW Z ZABURZENIAMI ZACHOWANIA I ZABURZENIAMI EMOCJONALNYMI

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- podawać krótkie komunikaty - upewniać się czy przekaz został usłyszany;
- rozmawiać z uczniem tak, by przykuć jego uwagę - zwracać się po imieniu, patrzeć w oczy, używać prostych słów;
- zlecić do wykonania tylko jedno zadanie w określonym czasie (ograniczyć doptyw bodźców zewnętrznych);
- trudne zadania należy dzielić na etapy;
- konsekwentnie egzekwować ustalone zasady;
- utrzymywać pozytywne wzorce zachowania przez pochwałę;
- skupiać uwagę na zaletach ucznia.

E. UCZNIÓW Z NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM LUB ZAGROŻENI NIEDOSTOSOWANIEM

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych:

- jasno określać obowiązujące normy i konsekwentnie ich przestrzegać;
- omawiać właściwe zachowanie w kontakcie indywidualnym;
- zachęcać do korzystania z pomocy psychologicznej;
- proponować różne prospołeczne działania;
- dostrzegać i nagradzać pozytywne zachowania
- zachęcać do udziału w zajęciach socjoterapeutycznych.

F. UCZNIÓW ZE SPECJANYMI TRUDNOŚCIAMI W UCZENIU SIĘ

Ogólne zasady postępowania z uczniem z dysleksją rozwojową:

- unikać głośnego odpytywania z czytania przy całej klasie;
- kontrolować stopień zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń
- ze względu na wolne tempo czytania lub/i pisania zmniejszać ilość zadań (poleceń) do wykonania w przewidzianym dla całej klasy czasie lub wydłużać czas pracy ucznia;
- sprawdzać wiedzę poprzez wypowiedz ustną (w określonych sytuacjach);
- często sprawdzać wiadomości z krótszych partii materiału
- precyzyjne formułować pytania;
- zagwarantować wolne miejsce na rozwiązanie bezpośrednio pod zadaniem;
- umożliwić korzystanie z gotowych wzorów, tablic itp.(tam gdzie jest to możliwe)
- unikać niespodziewanego odpytywania;
- zapewnić miejsce blisko nauczyciela (jeśli jest taka możliwość);
- akceptować pismo drukowane, zwłaszcza prac obszernych (wypracowań, referatów), nie oceniać estetyki pisma;
- wspierać ucznia w rozpoznawaniu informacji ważnych i mniej ważnych;

- przekazywać krótkie i nieskomplikowane polecenia.

DOSTOSOWANIA FORM I METOD Z PODZIAŁEM NA GRUPY PRZEDMIOTÓW

JĘZYK POLSKI

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- umożliwić czytanie lektur szkolnych lub innych opracowań w dłuższym czasie;
- podczas pracy samodzielnej uwzględniać trudności w rozumieniu treści;
- zapewnić przestrzeń do indywidualnego omówienia błędów, nie przy całej klasie;
- prace oceniać zgodnie z zasadami oceniania prac na egzaminie maturalnym dla uczniów z dostosowanymi kryteriami oceny;
- wydłużyć czas na prace pisemne, w razie potrzeby skracać wielkość notatek;
- umożliwić odczytanie pracy wspólnie z uczniem, gdy praca jest mało czytelna;
- pozwalać na wykonywanie prac na komputerze (jeśli jest to możliwe);
- rozłożyć naukę na pamięć na mniejsze fragmenty, lub wydłużenie czasu na naukę.

MATEMATYKA, FIZYKA, CHEMIA

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- upewnić się czy uczeń prawidłowo zrozumiał treść zadania, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek;
- zwiększyć ilości czasu na rozwiązanie zadań w czasie sprawdzianów i w trakcie pracy indywidualnej na lekcji;
- proponować zadania podobnego typu do wykonania w domu;
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp. (zgodnie z kryteriami CKE);
- wielokrotnie utrwalać materiał sprawiający trudność;
- dzielić materiał na mniejsze części;
- oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych;
- oceniać pozytywnie nieszablonowe rozwiązania i nietypowy sposób dochodzenia do rozwiązania;
- ćwiczyć funkcje percepcyjno–motoryczne (zadania obliczeniowe, rysowanie schematów, wyrabianie nawyku autokorekty);
- jeśli jest to możliwe, nie dyktować treści zadań, dawać zapisane zadania, w celu uniknięcia błędów;
- podczas wykonywania ścisłych operacji wymagających wielokrotnych przekształceń, umożliwić ustne skomentowanie wykonywanych działań.

GEOGRAFIA, BIOLOGIA, HISTORIA

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- uwzględnić trudności z zapamiętywaniem nazw, nazwisk, dat;
- wspomagać w trakcie odpowiedzi ustnych, zadawać pytania pomocnicze;
- zapewnić więcej czasu na przypomnienie, wydobyć z pamięci nazw, terminów, dyskretnie naprowadzać;

- często powtarzać pojęcia odnoszące się do czasu (wiek, tysiąclecie, era, epoka), wykorzystując oś czasu w celu uporządkowania posiadanych informacji i skonkretyzowania pojęć abstrakcyjnych;
- stosować techniki skojarzeniowe ułatwiające zapamiętywanie;
- wykorzystywać aktywizujące metody nauczania, angażować jak najwięcej zmysłów (ruch, dotyk, wzrok, słuch);
- używać wielu pomocy dydaktycznych, urozmaicać proces nauczania;
- stosować różne formy sprawdzania wiadomości i umiejętności tak, by ograniczyć ocenianie na tylko podstawie pisemnych odpowiedzi ucznia.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- uwzględniać trudności i ograniczenia ucznia;
- udzielać wsparcia i dodatkowych instrukcji;
- pokazywać ćwiczeń na przykładzie;
- umożliwić rezygnację z wykonania ćwiczeń sprawiających uczniowi trudność;
- zapewnić czas na opanowanie danej umiejętności;
- unikać krytyki i negatywnego oceniania w obecności klasy;
- oceniać stosunku ucznia do przedmiotu, jego chęci, wysiłek, przygotowanie do zajęć;
- włączać do rywalizacji tam, gdzie uczeń ma szansę;
- dobierać formy aktywności fizycznej do indywidualnych możliwości.

JĘZYKI OBCE

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- zapewniać dodatkowy czas na zastanowienie się i przypomnienie słówek, zwrotów;
- dostosować tempo wypowiedzianych słów i zwrotów, a nawet wypowiedać je przesadnie poprawnie – zwłaszcza w fazie wprowadzania leksyki;
- opisowo objaśniać nowe słownictwa (podanie synonimu, antonimu, obrazka, tworzenia związku z nowym wyrazem);
- umożliwić korzystanie z podręcznika w trakcie odczytywania tekstu przez nauczyciela (odstuchiwania);
- stosować schematy, graficzne wykresy, tabele, rysunki przy nauczaniu gramatyki;
- podawać zależności i podobieństwa w gramatyce polskiej i j. obcego;
- zachęcać do rozmów poprzez wykorzystywanie tematów interesujących dla uczniów, akcentować walor wypowiedzi ustnej;
- zapewniać czas na wypowiedzi ustne i prace pisemne;
- oceniać poprawność ortograficzną zgodnie z dostosowaniem kryteriów na egzaminie maturalnym, ustalonymi przez CKE;
- oceniać wiedzę i wysiłek włożony w opanowanie języka;
- wielokrotnie powtarzać nowy materiał na zajęciach języków obcych.

PRZEDMIOTY ZAWODOWE

Sposoby dostosowania wymagań edukacyjnych :

- upewnić się czy uczeń przeczytał treść zadania i czy prawidłowo ją zrozumiał, w razie potrzeby udzielać dodatkowych wskazówek;

- zapewniać dodatkowy czas na rozwiązanie zadań w czasie sprawdzianów i w trakcie pracy indywidualnej na lekcji;
- proponować zadania podobnego typu do wykonania w domu;
- uwzględniać trudności związane z myleniem znaków działań, przestawianiem cyfr, zapisywaniem reakcji chemicznych itp. (zgodnie z kryteriami CKE);
- wielokrotnie utrwalać materiał sprawiający trudność;
- dzielić materiał na mniejsze części;
- oceniać tok rozumowania, nawet gdyby ostateczny wynik zadania był błędny, co wynikać może z pomyłek rachunkowych;
- oceniać pozytywnie nieszablonowe rozwiązania i nietypowy sposób dochodzenia do rozwiązania;
- uwzględniać trudności manualne w przypadku zajęć praktycznych;
- włączać do pracy w grupie;
- kontrolować poprawność zapisów oznaczeń technicznych;
- umożliwić udzielenie odpowiedzi w formie krótkich zdań;
- ćwiczyć funkcje percepcyjno–motoryczne (zadania obliczeniowe, rysowanie schematów, rysowanie oznaczeń, wyrabianie nawyku autokorekty);
- nie dyktować treści zadań, dawać zapisane zadania, w celu uniknięcia błędów.